

Svetski dan bez duvana, 31. maj 2024. godine

„Zaštitimo decu od uticaja duvanske industrije“

Svetski dan bez duvana se svake godine obeležava na globalnom, ali i na nacionalnom i lokalnom nivou u mnogim zemljama sveta. Kampanja ima za cilj da informiše opštu i stručnu javnost o posledicama upotrebe duvana, praksama duvanskih kompanija i o aktivnostima Svetske zdravstvene organizacije na suzbijanju epidemije duvana, kako bi ljudi širom sveta mogli da žive u zdravijem okruženju i kako bi se zaštitile buduće generacije od posledica upotrebe duvana. Smanjenje potrošnje duvana treba identifikovati kao ključnu meru za postizanje ciljeva održivog razvoja, a ne samo onih koji su direktno povezani sa zdravljem i zaštitom životne sredine.

Epidemija duvana je jedna od najvećih pretnji po javno zdravlje sa kojom se svet ikada suočio, od koje umire preko 8 miliona ljudi širom sveta. Od ovog broja, više od 7 miliona smrtnih slučajeva rezultat je direktne upotrebe duvana, dok je oko 1,3 miliona smrtnih slučajeva rezultat izloženosti nepušača duvanskom dimu. U Srbiji najmanje 15 000 ljudi godišnje umire kao posledica upotrebe duvana.

U svetu 1,3 milijarde ljudi spada u korisnike duvana pri čemu 80% živi u zemljama sa niskim i srednjim prihodima, gde je teret obolevanja i umiranja kao posledica duvana najveći. Upotreba duvana dodatno doprinosi siromaštvu obzirom da se deo kućnog budžeta umesto na hranu i druge osnovne potrebe troši na kupovinu duvana. Takođe, upotreba duvana povećava troškove zdravstvene zaštite za lečenje bolesti izazvanih upotrebom duvana, kao i skraćuje očekivanog trajanja života i smanjenje kvaliteta života zbog obolevanja i/ili umiranja koji se mogu pripisati upotrebi duvana.

Proizvodi kao što su elektronske cigarete i nikotinske kesice i/ili snus postaju sve popularniji među mladima. Procenjuje se da je 12,5% adolescenata u Evropskom regionu koristilo e-cigarete 2022. godine u poređenju sa 2% odraslih. U nekim zemljama regiona, stope upotrebe e-cigareta među školskom decom su 2-3 puta veće od stopa pušenja cigareta.

Prema poslednjim podacima iz [Istraživanja ponašanja u vezi sa zdravljem dece školskog uzrasta u Republici Srbiji 2022. godine](#), jedna petina učenika uzrasta 11, 13 i 15 godina (19,7%) je probala elektronske cigarete tokom života, pri čemu korišćenje elektronskih cigareta i snusa raste sa uzrastom.

Prema Istraživanju o upotrebi duvanskih i srodnih proizvoda među populacijom starosti 18-64 godine u Srbiji koje je sprovedeno u decembru 2023. godine, više od trećine odraslog stanovništva (37,9%) povremeno ili svakodnevno puši cigarete, u najvećem procentu osobe u starosnoj grupi 35-44 godine. Takođe, 85% stanovnika uzrasta 18-64 godine navelo je da je izloženo duvanskom dimu u ugostiteljskim objektima, a 43% na svom radnom mestu. Istovremeno skoro četvrtina anketiranih (23%) navodi da je izloženo aerosolima elektronskih cigareta, a trećina (33%) navodi da im to smeta. Prema rezultatima ovog Istraživanja, pušenje nije dozvoljeno u manje od jedne petine domaćinstava.